

Jaume Rocamora

Les Variacions Rocamora

Museu de Montserrat
14 gener – 1 maig, 2016

Les Variacions Rocamora

Les obres de Rocamora no són solament conseqüència d'hores de feina al taller, sinó que sobretot són producte d'una labor de recerca que l'indueix constantment a qüestionar els fons, la forma i els suports del treball que realitza.

La seva ment ordenada l'ha portat a transformar la geometria en la trama articuladora de les propostes que fa, les més recents de les quals vam conèixer a començament de l'any passat a l'Escola d'Art i Disseny de Tortosa, on va presentar l'exposició *Suma al quadrat*, que aplegava una successió de quadrats en què, jugant amb el blanc i el negre, havia marcat unes línies obliqües que li permetien configurar unes seqüències que propicien tant una reflexió estètica com matemàtica.

La necessitat que té Rocamora d'expressar-se amb la geometria més depurada no l'ha privat mai, però, de fer una obra càlida, atractiva formalment i materialment; i això ho aconsegueix utilitzant cartons, teixits o pasta de paper que l'allunyen dels minimalismes extrems que caracteritzen els materials sintètics. No obstant això, és probable que on es manifesti més aquesta calidesa sigui en les estampacions gofrades que ara ens mostra. Aquest procediment fa anys que l'empra i, motivat per una filosofia suprematista, l'artista l'ha anat refinant i quintaessenciant, com podem comprovar en les peces que presenta en aquesta exposició, que per a mi són unes "Variacions Rocamora", en les quals intueixo un homenatge latent a Malèvitx, una evocació evident a *Blanc sobre blanc* (1918), aquella tela de l'artista rus nascut a Kíev que es conserva al MoMA de Nova York i que no és tan coneguda com els quadrats, la creu o el cercle negres sobre blanc, que va fer als anys vint del segle passat. Per a mi aquesta obra és el paradigma de l'absència de retòrica en l'art.

I és que Rocamora juga amb la geometria, l'espai i la forma per a crear una sèrie que, parafraçant l'*Oda infinita* de Joan Maragall, no pot acabar mai, com podem observar en les dotze obres del 1991 i les dotze del 2014 que ara l'artista exposa al Museu de Montserrat, acompanyades de les matrius preparatòries i de sis peces més, executades el mateix any amb paper assecat, en què les franges blanques són pintades.

En els gofrats el color ha estat substituït per relleus matisats amb la intensitat de la petjada de la premsa. Amb aquest procediment l'autor crea sobre la pasta de paper blanc unes gradacions tonals subtils i de gran riquesa que van més enllà de la percepció visual i conviden a la tàtil. Per això són obres que tant poden ser enteses amb els ulls com amb les polpes dels dits, perquè la suavitat i la blanor de la cel·lulosa afegeixen un toc agradable a aquestes estampacions que volgudament fonen la forma i el fons.

Rocamora va escollir el títol *Bustrofèdica anaglífica* per a identificar la sèrie que conforma les primeres experiències que va fer amb làmines de cel·lulosa. Es tracta d'una al·lusió explícita a la manera d'escriure d'algunes llengües antigues que comencen cada línia al mateix costat on acaba l'anterior i, alhora, a l'escriptura en relleu que fa servir l'alfabet Braille. Vint anys després, aquestes maneres de fer segueixen inspirant avui la seva obra; de aquesta manera, l'autor continua una narració que no té fi, que li permet seguir generant variants, que no deixen de ser uns poemes plens de ritme, equilibrats i elegants. Uns poemes geomètrics escrits amb el seu vocabulari: el de les línies, els angles, els relleus, els volums, el contrast de textures, les llums, les ombres..., que estampat sobre la pasta de paper adquireix una sensualitat més acusada, si és possible.

Daniel Giralt-Miracle | Comissari de l'exposició

Las Variaciones Rocamora

Las obras de Rocamora no son solamente consecuencia de horas de trabajo en el taller, sino que sobre todo son producto de una labor de búsqueda que le induce constantemente a cuestionar el fondo, la forma y los soportes del trabajo que realiza.

Su mente ordenada le ha llevado a transformar la geometría en la trama articuladora de sus propuestas; de ellas, conocimos las más recientes a principios del año pasado en la Escuela de Arte y Diseño de Tortosa, donde presentó la exposición *Suma al cuadrado*, que reunía una sucesión de cuadrados en los que, jugando con el blanco y el negro, había marcado unas líneas oblicuas que le permitían configurar unas secuencias que propician tanto una reflexión estética como matemática.

La necesidad que tiene Rocamora de expresarse con la geometría más depurada, sin embargo, no le ha privado nunca de realizar una obra cálida, atractiva formalmente y materialmente. Y ello lo consigue usando cartones, tejidos o pasta de papel que le alejan de los minimalismos extremos que caracterizan los materiales sintéticos. No obstante, es probable que donde se manifieste más esta calidez sea en las estampaciones gofradas que ahora nos muestra. Este procedimiento lo utiliza desde hace años y, motivado por una filosofía suprematista, el artista lo ha ido refinando y quintaesenciando, como podemos comprobar en las piezas que presenta en esta exposición que para mí son unas "Variaciones Rocamora", en las que intuyo un homenaje latente a Malévitx, una evocación evidente a *Blanco sobre blanco* (1918), aquella tela del artista ruso nacido en Kíev que se conserva en el MoMA de Nueva York y que no es tan conocida como los cuadrados, la cruz o el círculo negros sobre blanco que hizo en los años veinte del siglo pasado. Para mí esta obra es el paradigma de la ausencia de retórica en el arte.

Y es que Rocamora juega con la geometría, el espacio y la forma para crear una serie que, parafraçando la *Oda infinita* de Joan Maragall, no puede acabar jamás, como podemos observar en las doce obras de 1991 y las doce de 2014 que ahora el artista expone en el Museo de Montserrat, acompañadas de las matrices preparatorias y de seis piezas más ejecutadas el mismo año con papel secante, en que las franjas blancas son pintadas.

En los gofrados el color ha sido sustituido por relieves matizados con la intensidad de la huella de la prensa. Con este procedimiento el autor crea sobre la pasta de papel blanco unas gradaciones tonales sutiles y de gran riqueza que van más allá de la percepción visual e invitan a la tátil. Por eso son obras que se pueden entender tanto con los ojos como con las pulpas de los dedos, porque la suavidad y la mollicie de la celulosa añaden un toque agradable a estas estampaciones que funden a propósito la forma y el fondo.

Rocamora escogió el título *Bustrofédica anaglífica* para identificar la serie que conforma las primeras experiencias que realizó con láminas de celulosa. Se trata de una alusión explícita a la manera de escribir de algunas lenguas antiguas que comienzan cada línea en el mismo lado donde acaba la anterior y, a la vez, a la escritura en relieve que utiliza el alfabeto Braille. Veinte años más tarde, estas prácticas

siguen inspirando hoy su obra; de este modo, el autor continúa una narración que no tiene fin, que le permite seguir generando variantes, que no dejan de ser unos poemas llenos de ritmo, equilibrados y elegantes. Unos poemas geométricos escritos con su vocabulario: el de las líneas, los ángulos, los volúmenes, el contraste de texturas, las luces, las sombras..., que estampado sobre la pasta de papel adquiere una sensualidad más acusada, si es posible.

Daniel Giralt-Miracle | Comisario de la exposición

The Rocamora Variations

Rocamora's works are not only the result of hours of endeavour in the studio but are, above all, a consequence of research leading to constant questioning of the substance, the form and the media of the work he performs.

His orderly mind has led him to transform the geometry of the structure of his proposals, the most recent of which we discovered earlier last year at the School of Art and Design in Tortosa, where he presented the exhibition titled *Suma al quadrat*, bringing together a succession of squares in which, combining the black and white, he marked out oblique lines allowing him to set up sequences encouraging both aesthetic and mathematical reflections.

However, Rocamora's need to express himself with refined geometry has never deprived him of the will to create warm and formally and materially attractive works. He has done so by using cardboard, fabrics and paper pulp, distancing himself from the extreme minimalisms which characterize synthetic materials. Even so, this warmth is most likely to manifest itself in the embossed prints now on display. The artist has employed this procedure for years and, motivated by a suprematist philosophy, he has refined it and made it more quintessential, as we can observe in the pieces presented in this exhibition which, in my view, are "Rocamora Variations", in which I detect a latent tribute to Malevich, the Russian artist born in Kíev, with an evident evocation of *White on White* (1918), a painting which is preserved at the MoMA in New York and which is not as well-known as the squares, the cross and the black circles on white he painted in the nineteen twenties. In my opinion this work is the paradigm of the absence of rhetoric in art.

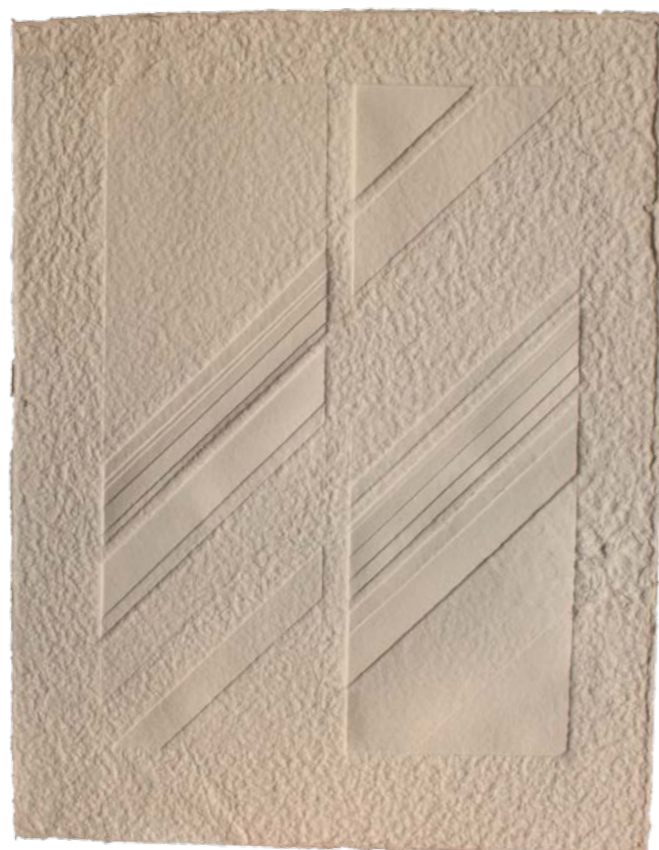
Rocamora plays with geometry, space and form to create a series which, to paraphrase *L'oda infinita* by Joan Maragall, can never end, as we can see in the twelve works from 1991 and the twelve from 2014 the artist currently exhibits at the Museum of Montserrat, accompanied by the preparatory originals and six further pieces, executed in the same year with blotting paper, in which the white strips have been painted.

The colour of the embossing has been replaced by reliefs graded by the intensity of the mark of the press. With this procedure the author creates subtle, tonal and wonderfully rich gradations on the white paper pulp which go beyond visual perception and invite us to touch them. They are, therefore, works which can be interpreted by both our eyes and our fingertips, because the smoothness and softness of the cellulose add a pleasing touch to these prints, which deliberately merge the form and substance.

Rocamora chose the title *Bustrofédica anaglífica* to identify the series which comprises the first experiences he had with sheets of cellulose. It is an explicit allusion to how some ancient languages were written, with each new line written along the side where the previous one finishes, and, at the same time, to the raised writing used by Braille. Twenty years later, these forms still inspire the artist, and thus he continues a narration which has no ending, allowing him to continue generating variants which never cease to be poems full of rhythm, both balanced and elegant, geometrical poems written with their vocabulary, that of lines, angles, reliefs, volumes, contrasting textures, lights and shadows which, stamped on the paper pulp, acquire an even more pronounced sensuality, if that were possible.

Daniel Giralt-Miracle | Exhibition Curator

Fulls de neu
Gofrats sobre paper fet a mà, impresos per l'artista.
Planxes realitzades per ell mateix.
2014

Els gofrats van ser estampats gràcies a la col·laboració del taller de gravat de l'Escola d'Art i Disseny de Tortosa de la Diputació de Tarragona. L'artista expressa el seu agraïment als professors Pili Lanau i Leonardo Escoda.